

Erasmus+ 21-27 Iekļaušana & Daudzveidība

Inclusion & Diversity (I&D)

Erasmus+ 2021.gada konkursa Projektu vadības semināri

Nov-Dec, 2021

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Erasmus+

Bagātinī pieredzi, domā plašāk

Erasmus+ 21-27 prioritāte

«Iekļaušana un daudzveidība»

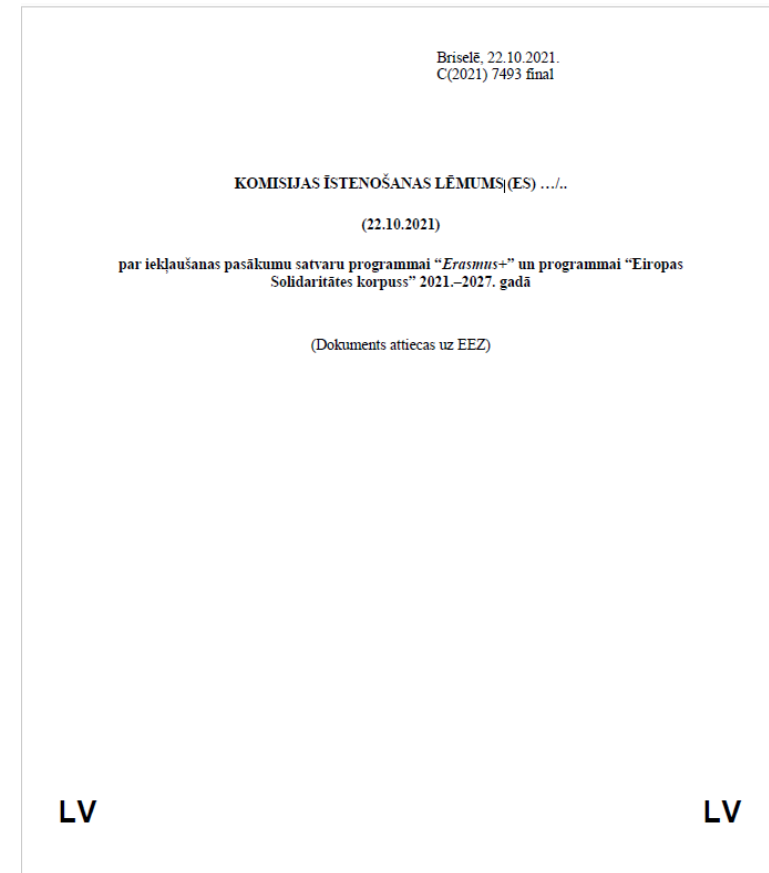
Sasniegt iespējami daudz dalībnieku un veicināt iekļaujošas pieejas mobilitātes un sadarbības aktivitāšu īstenošanai

Novērst šķēršļus, ar kuriem var saskarties dalībnieki ar ierobežotām iespējām, sekmēt iekļaujošas vides radīšanu, veicinot taisnīgumu un vienlīdzību atbilstoši ikviena vajadzībām

Vienlīdzības un iekļautības principi ir daļa no Eiropas Savienības pamatvērtībām

I&D: ietvara dokumenti (1)

- [Erasmus+ 2021-2027 Regula](#)
- Eiropas Komisijas **Ieviešanas Lēmums** (22/10/2021) – **par iekļaušanas pasākumu satvaru Erasmus+ 2021-2027:**
<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/commission-decision-framework-inclusion-2021-27>
- **VIAA mājas lapā:**
<https://www.viaa.gov.lv/lv/jaunums/eiropas-komisija-nostiprina-erasmus-programmas-ieklausoso-raksturu>

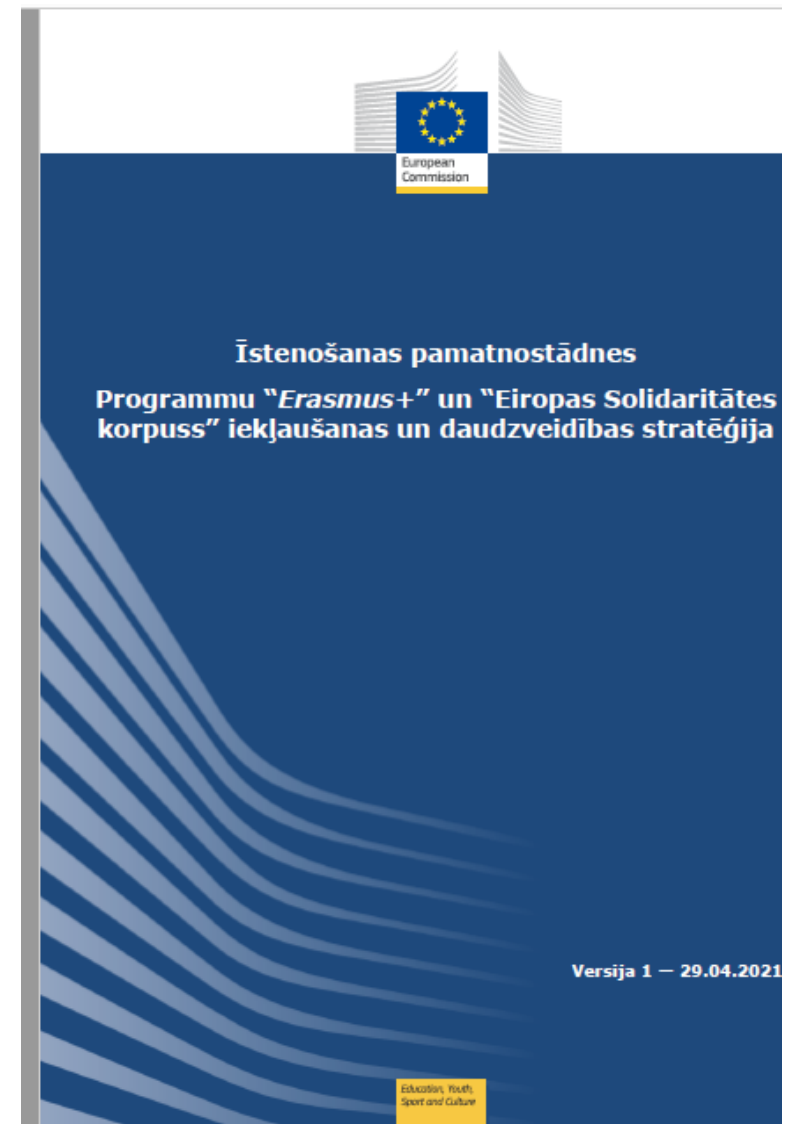
I&D: ietvara dokumenti (2)

- Eiropas Komisijas **I&D Ieviešanas Vadlīnijas** (29/04/2021):

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/implementation-guidelines-erasmus-and-european-solidarity-corps-inclusion-and-diversity-strategy>

- **VIAA mājas lapā:**

<https://www.viaa.gov.lv/lv/jaunums/publicetas-erasmus-ieklausanas-un-daudzveidibas-strategijas-istenosanas-vadlinijas>

E+ regula 21-27: definīcija

- 2.pants - **Definīcijas, 25):**

- “ierobežotām iespējām pakļauti cilvēki” ir cilvēki, kas saskaras ar šķēršļiem, kuri liedz viņiem efektīvi izmantot Erasmus+ programmā paredzētās iespējas ekonomisku, sociālu, kultūras, ģeogrāfisku vai ar veselību saistītu iemeslu dēļ, savas migrantu izcelsmes dēļ vai tādu iemeslu dēļ kā invaliditāte vai mācīšanās grūtības, vai jebkāda cita iemesla dēļ, tostarp tāda iemesla, kas varētu būt par cēloni diskriminācijai saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantu:
 - **aizliegta jebkāda veida diskriminācija**, t.sk. dzimuma, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko īpatnību, valodas, reliģijas vai pārliecības, politisko vai jebkuru citu uzskatu dēļ, saistībā ar piederību pie nacionālās minoritātes; diskriminācija īpašuma, izcelsmes, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ

Šķēršļi (1), kas var kavēt līdzdalību Erasmus+

- I&D stratēģijas galvenās mērķa grupas ir cilvēki, kuriem **ir mazāk iespēju dzīvēt, kas nostāda viņus nelabvēlīgākā situācijā** salīdzinājumā ar viņu līdzbiedriem saistībā ar dalību ES programmās un/vai izglītības un mācību sistēmās
- Šie cilvēki var atrasties šādā nelabvēlīgā situācijā viena vai vairāku šādu atstumšanas faktoru dēļ
- **Šo iespējamo šķēršļu saraksts nav izsmelošs**, un tas ir paredzēts kā atsauce pasākumiem, kuru nolūks ir veicināt pieejamību un iesaistīt cilvēkus, kam ir mazāk iespēju
- **Ar daudzveidību** I&D stratēģijas kontekstā **saprot visu veidu atšķirības** - nolūks ir veicināt to, **lai tiktu pieņemta un cildināta daudzveidība**, lai dažādība kļūtu par pozitīvu mācīšanās avotu, nevis cēloni negatīvai konkurencei un aizspriedumiem

Šķēršļi (2), kas var kavēt līdzdalību Erasmus+

- **i. Invaliditāte**

- Tie ir **fiziski, garīgi, intelektuāli vai maņu traucējumi**, kas mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem var kavēt personas pilnvērtīgu un lietderīgu līdzdalību sabiedrības dzīvē vienlīdzīgi ar citiem.

- **ii. Veselības problēmas**

- Šķēršļu cēlonis var būt **veselības traucējumi, tostarp smagas slimības, hroniska saslimšana** vai jebkāda ar fizisko vai garīgo veselību saistīta situācija, kura neļauj iesaistīties programmā.

Šķēršļi (3), kas var kavēt līdzdalību Erasmus+

- **iii. Šķēršļi, kas saistīti ar izglītības un mācības sistēmām**
- Ar šķēršļiem var sastapties **personas, kurām dažādu iemeslu dēļ ir sarežģīti gūt rezultātus izglītības un mācību sistēmās, personas, kas izglītību vai mācības pārtraukušas priekšlaicīgi, jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (NEET), un mazkvalificēti pieaugušie.**
- Lai gan nozīmīgi var būt arī citi faktori, šie izglītības sarežģījumi, kaut arī tie, iespējams, ir saistīti ar personiskiem apstākļiem, lielākoties rodas tādēļ, ka izglītības sistēma rada strukturālus ierobežojumus un/vai tajā pilnvērtīgi netiek ņemtas vērā personas konkrētās vajadzības. Personas var sastapties arī ar šķēršļiem saistībā ar dalību, ja mācību programmu struktūra apgrūtina mācību mobilitāti ārzemēs.

Šķēršļi (4), kas var kavēt līdzdalību Erasmus+

- **iv. Kultūras atšķirības**

- Lai gan kultūras atšķirības var uztvert kā šķēršļus ikviens neatkarīgi no savas vides, tās jo īpaši var ietekmēt cilvēkus, kuriem ir mazāk iespēju. Šādas atšķirības var radīt būtiskus šķēršļus mācībām kopumā, taču tos vēl skaudrāk izjūt **cilvēki ar migrantu vai bēgļu pieredzi, jo īpaši nesen ieradušies migranti, cilvēki, kas pieder nacionālo vai etnisko minoritāšu grupām, zīmju valodas lietotāji, cilvēki, kuriem ir grūtības pielāgoties valodai un iekļauties kultūrā u.c.**
- Saskarsme ar svešvalodām un kultūras atšķirībām, piedaloties jebkādos programmas pasākumos, var atgrūst personas un zināmā mērā ierobežot viņu līdzdalības radītos ieguvumus. Šādas kultūras atšķirības var pat atturēt potenciālos dalībniekus pieteikties programmās piedāvātajam atbalstam, tādējādi tas ir šķērslis, kas traucē iesaistīties vispār.

Šķēršļi (5), kas var kavēt līdzdalību Erasmus+

- **v. Sociālie šķēršļi**
- Šķērslis var būt tādas sociālās pielāgošanās grūtības kā **ierobežota sociālā kompetence, antisociāla vai riskanta uzvedība**, un ar šķēršļiem var sastapties arī tādas personas kā (bijušie) likumpārkāpēji, (bijušie) narkomāni vai alkoholiķi, kā arī **sociāli marginalizēti (atstumti) cilvēki**.
- Citi sociālie šķēršļi var rasties ģimenes apstākļu dēļ, piemēram, ja persona ir pirmais savas ģimenes loceklis, kuram ir piekļuve augstākajai izglītībai, vai ir kļuvis par vecāku (jo īpaši viena vecāka ģimenē), aprūpētāju, iztikas pelnītāju vai bāreni, vai ja persona ir dzīvojusi vai pašlaik dzīvo aprūpes iestādē.

Šķēršļi (6), kas var kavēt līdzdalību Erasmus+

- **vi. Ekonomiskie šķēršļi**

- Šķērslis var būt tādi **ekonomiski nelabvēlīgi apstākļi kā zems dzīves līmenis, zemi ienākumi, nepieciešamība strādāt paralēli mācībām**, lai sevi uzturētu, atkarība no sociālās drošības sistēmas, ilgstošs bezdarbs, nestabila ekonomiskā situācija vai nabadzība, kļūšana par bezpajumtnieku, parādi vai finansiāla rakstura problēmas u.c.
- Citas grūtības var izraisīt tādu pakalpojumu (jo īpaši atbalsta pakalpojumu cilvēkiem, kuriem ir mazāk iespēju) ierobežotā pārnesamība, kuriem ir jābūt tikpat “mobiliem” kā dalībniekiem, kad viņi dodas uz attālu vietu vai īpaši uz ārzemēm.

Šķēršļi (7), kas var kavēt līdzdalību Erasmus+

- **vii. Šķēršļi, kas saistīti ar diskrimināciju**
- Šķēršļi var rasties tādas **diskriminācijas rezultātā, kas saistīta ar dzimumu** (dzimtes identitāti, dzimuma pašizpaušmi utt.), **vecumu, etnisko izcelsmi, reliģisko piederību, uzskatiem, seksuālo orientāciju, invaliditāti** vai dažādu faktoru kombināciju (divu vai vairāku minēto diskriminācijas šķēršļu kombinācija).
- **viii. Ģeogrāfiskie šķēršļi**
- Ar tiem var sastapties **personas no attāliem vai lauku reģioniem**, **personas, kuras dzīvo nomaļos/tālākajos reģionos, personas no priekšpilsētām, reģioniem, kuros ir mazāk attīstīta pakalpojumu infrastruktūra (ierobežots sabiedriskais transports, nepietiekami pakalpojumi)** vai mazāk attīstītiem trešo valstu reģioniem utt.

LV atbalsta politikas un aktivitātes I&D jomā (1)

- **Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam** kā viena no prioritātēm ir izvirzīta "Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei", **rīcības virziena "Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība"** mērķis ir izglītības kvalitāte uzņēmējdarbībā un dzīvē izmantojamu **zināšanu un prasmju ieguvei ikvienam valsts iedzīvotājam**
- **Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (IAP)** „Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai”, par virsmērķi izvirzīta kvalitatīvas izglītības iespējas nodrošināšana visiem Latvijas iedzīvotājiem:
 - no 2021. līdz 2027. gadam **vispārējā un profesionālajā izglītībā galvenā uzmanība tiks pievērsta sākot reformu ieviešanai un nepieciešamo atbalsta sistēmu attīstībai un nodrošināšanai**
 - pamatnostādņu Rīcības plānā plānotie pasākumi, piemēram, **romu izglītības kvalitātes monitorings, attiecas uz romu izglītojamo atbalstu un iesaisti izglītībā**

LV atbalsta politikas un aktivitātes I&D jomā (2)

- **IAP nosaka uzdevumus** studējošo atbalsta sistēmas izveidei **vienlīdzīgu iespēju un tiesību** īstenošanai augstākajā izglītībā
- **Latvijā** 2021.gadā ir ieviesta sociālo vajadzību stipendija, ko var saņemt studenti no daudzbērnu ģimenēm, kā arī kopš 2020.gada ir ieviesta jauna studiju kreditēšanas sistēma, kur nosacījumi ir studentiem labvēlīgāki
- **Iekļaujošā dimensija programmā Erasmus+ augstākās izglītības mobilitātēm nav jauna tēma**, jau iepriekš valsts budžeta līdzfinansējumu varēja lielākā apmērā piešķirt gan studentiem ar īpašām vajadzībām, gan studentiem sociāli nelabvēlīgos apstākļos (trūcīgās vai maznodrošinātās ģimenes statuss)

LV atbalsta politikas un aktivitātes I&D jomā (3)

- IKVD īsteno ESF projektu „**Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai**” (Nr. 8.3.4.0/16/I/001), projekta īstenošanas termiņš: 16.03.2017.-31.12.2023.
- Specifiskā atbalsta mērķis: samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus
- Plašāka informācija par projektu: <http://www.pumpurs.lv/lv/par-projektu>
- Projekts tiek īstenots **sadarbībā ar republikas pilsētu un novadu pašvaldībām**; ar valsts un valsts augstskolu dibinātām **profesionālās izglītības iestādēm**, kā prioritāti nosakot profesionālās izglītības kompetences centru iesaisti projektā; kā arī ar **valsts vispārējās izglītības iestādēm**.

LV atbalsta politikas un aktivitātes I&D jomā (4)

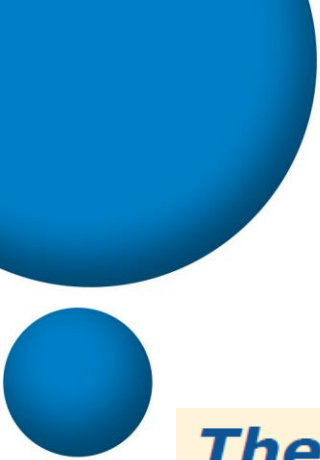
- **Atbalsta aktivitātes tiek plānotas arī Eiropas Savienības fondu 2021.–2027. gada** plānošanas perioda darbības programmā
- Politikas mērķis Nr.4. „Sociālāka un iekļaujošāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru”
- 4.2.3. SAM (projekts) paredz sekmēt to, lai – jo **īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām – būtu vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām** un iespēja to iegūt, sākot ar pirmsskolas izglītību un aprūpi un vispārējās izglītības un profesionālās izglītības un apmācības gaitā līdz pat augstākajai izglītībai un pieaugušo izglītībai un mācībām, tostarp veicināt mācību mobilitāti visiem un atvieglot piekļūstamības iespējas personām ar invaliditāti.

LV atbalsta politikas un aktivitātes I&D jomā (5)

- **Invaliditāte** - <https://www.lm.gov.lv/lv/invaliditate-1>
- **Sociālā iekļaušana** - <https://www.lm.gov.lv/lv/sociala-ieklausana-2>
- **Dzimumu līdztiesība** - <https://www.lm.gov.lv/lv/dzimumu-lidztiesiba-1>
- **Iekļaujošā izglītība un speciālā izglītība** - <https://www.izm.gov.lv/lv/ieklausosa-izglitiba-un-speciala-izglitiba>
- U.c.

LV atbalsta politikas un aktivitātes I&D jomā (6)

- Latvijas normatīvajos aktos ir noteikts, kas ir „trūcīga persona” [1] un „maznodrošināta persona” [2], bet termins „nabadzība” Latvijas likumdošanā nav definēts, tāpēc, runājot par nabadzību, sociālo atstumtību un sociālo iekļaušanu, tiek pielietotas Eiropas Komisijas definīcijas.
- Saskaņā ar Eiropas Komisijas noteikto, par **nabadzīgām** tiek uzskatītas personas, ja to ienākumi un resursi (*ekonomiskie, sociālie un kultūras*) ir tik ierobežoti, ka viņu dzīves līmenis ir zemāks par sabiedrībā pieņemto un tiem tiek liegtas vai ir ierobežotas pamattiesības. Tādējādi nabadzība galvenokārt ietver materiālo resursu trūkumu, kā rezultātā cilvēks nevar nodrošināt dzīvei nepieciešamās pamatvajadzības (pārtika, mājoklis, veselība, izglītība, kultūra u.c.).
- **Sociālā atstumtība** ir plašāks jēdziens nekā nabadzība, - tā ir indivīdu vai cilvēku grupu *nespēja iekļauties sabiedrībā nabadzības, nepietiekamas izglītības, bezdarba, diskriminācijas vai citu apstākļu dēļ*. Tātad sociāli atstumts cilvēks nespēj piekļūt pakalpojumiem un precēm, nespēj īstenot savas tiesības un izmantot iespējas, jo pastāv šķēršļi, kas to liedz, piemēram, vides nepieejamība, sabiedrības aizspriedumi, emocionālā un fiziskā vardarbība u.c.
- **Latvijā nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas:**
<https://likumi.lv/ta/id/298035-noteikumi-par-socialas-atstumtibas-riskam-paklauto-iedzivotaju-grupam-un-sociala-uznemuma-statusa-pieskirsanas-registresanas> (2.pants)
- U.c.

I&D: Erasmus+ atbalsts (1)

The Erasmus+ architecture offers action and activity formats to increase the access of people with fewer opportunities:

- *Dedicated action types where reaching out to people with fewer opportunities is part of its core objectives: Youth participation activities, Adult learners' mobility or Small-scale partnerships*
- *Group mobility, activities with shorter minimum durations for people with fewer opportunities, and blended mobility opportunities*

I&D: Erasmus+ atbalsts (2)

Inclusion support budget item:

Inclusion support	For organisations	Unit cost (100EUR) per participant with fewer opportunities*
	For the participants	Real costs, based on the individual needs*

**Nuances in the field of HE, where a monthly top-up for fewer opportunities exists*

I&D: Erasmus+ atbalsts (3)

Preparatory visits

"Visits to the country of the receiving organisation prior to the start of mobility activities to prepare and ensure high quality of those activities. Examples include tasks to facilitate administrative arrangements and build trust and understanding between organisations involved."

Mostly carried out by staff, but also **particularly interesting opportunity for participants with fewer opportunities**, to prepare their activities

Funding mechanism:

- For VET/SE/AE/Youth: 575 EUR per participant – caps in max. of participants apply
- For HE: Included as part of the inclusion support for participants

Organizāciju loma I&D veicināšanā

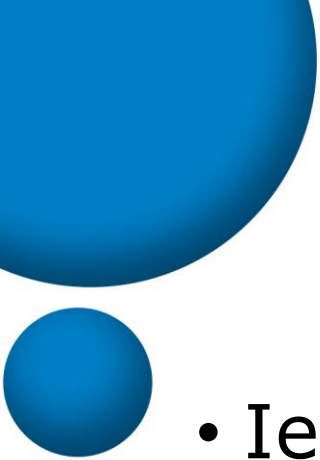
Izpratnes un kapacitātes stiprināšana I&D jautājumiem

Pārdomāts un mērķtiecīgs darbs īpašo grupu pārstāvju informēšanai, ieinteresēšanai un iesaistīšanai

Vienlīdzīga un caurspīdīga projektu dalībnieku atlase

Projektu publicitāte, projektu rezultātu popularizēšana

U.c.

I&D un projekta dzīves cikla posmi

- Iekļaušanu un daudzveidību jāņem vērā visos projekta dzīves cikla posmos:
 - pirms projekta (popularizēšana, informēšana, atbalsts, izvērtēšana utt.),
 - projekta laikā (dalībnieku atlase, sagatavošanās, īstenošana, rezultāti utt.)
 - pēc projekta īstenošanas beigām (vērtēšana, projekta rezultātu izplatīšana un izmantošana, turpmāki pasākumi utt.)

Organizāciju atbalsts ierobežotām iespējām pakļautiem cilvēkiem (1)

PIRMS projekta:

- jāvienkāršo **iekšējās procedūras dalībnieku iesaistīšanai**
- jāsniedz nepieciešamais **atbalsts administratīvā jomā** (reģistrācija, dokumenti, atskaites u.tml.)
- jāsniedz **valodu un kultūras sagatavošanās atbalsts**
- u.c.

Organizāciju atbalsts ierobežotām iespējām pakļautiem cilvēkiem (2)

Projekta ĪSTENOŠANAS LAIKĀ:

- **aktivitātes jāpiemēro visiem dalībniekiem**, tajā skaitā ierobežotām iespējām pakļautiem cilvēkiem
- jāizmanto **iekļaujošas mācību metodes**
- ja nepieciešams, jānodrošina **pavadošās personas** mobilitātēs
- jānodrošina **personāls, kas var sniegt palīdzību un atbalstu** projekta ikdienas darbā, ja nepieciešams, un apkopot iegūto pieredzi
- īpaša **uzmanība jāpievērš mācību procesa pielāgošanai un sasniegtajiem rezultātiem**, kā arī attīstīto kompetenču, sasniegto mācīšanās rezultātu dokumentēšanai, u.c.

Organizāciju atbalsts ierobežotām iespējām pakļautiem cilvēkiem (3)

PĒC projekta noslēguma:

- jāizvērtē projektā sasniegtais un tā ietekme uz ierobežotām iespējām pakļautiem cilvēkiem
- jāsniedz **atbalsts** sasniegto mācīšanās rezultātu **atzišanai**
- jāmudina un jāveicina projekta mobilitāšu **dalībnieku iesaistīšanos projektu rezultātu popularizēšanas aktivitātēs**, lai izplatītu pieredzi un iedvesmotu potenciālos nākamo projektu dalībniekus, u.c.

Ideju resursi, projektu rezultāti, platformas (1)

- **INCLUSIVE MOBILITY platform:**
<https://inclusivemobility.eu/> aims to support higher education institutions, national agencies, and ministries of education to assess the inclusiveness of their institutional policies and practices on the topic of international mobility and to provide them with feedback and advice for further improvement
- **SOCIAL INCLUSION AND ENGAGEMENT IN MOBILITY** (launched by Erasmus Student Network) <https://siem-project.eu/>
- On the 4 and 5 October, 2021, ETUCE has organised the **Closing Conference of the project “Education Trade Unions and Inclusive Schools: EMBRACING DIVERSITY IN EDUCATION”**, the event provided the opportunity to discuss the key findings and outcomes of the initiative, as well as sharing experiences related to inclusive education
- **INSCOOL / INSCOOL II - for a renewed inclusion in EU schools** - [this project](#) focuses on teachers’ and school heads’ continuous training **to work inclusively with the increasing range of diverse learners**
- U.c.

Ideju resursi, projektu rezultāti, platformas (2)

✓ Erasmus+ projektu rezultātu platforma

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects_en

✓ EPALE

<https://epale.ec.europa.eu/lv>

✓ School Education Gateway

<https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/index.htm>

2022.gadā plānotais

Erasmus+ KA1&KA2 **projektu īstenotāju aptauja** –I&D sasniegumi, labās prakses piemēri, šķēršļi, vēlamais atbalsts, mācības, ekspertu prezentācijas, u.tml.

Erasmus+ horizontālo prioritāšu, t.sk. **I&D info kampaņa** (mediji, sociālie tīkli, atbalsta organizācijas, pieredzes stāsti, u.tml.)

Plānots starptautisks **I&D tematiskais seminārs** (LV un ārvalstu dalībnieki)

Projektu īstenotāju **I&D e-listes/on-line grupas izveide** – regulāri jaunumi, iespēja uzdot jautājumus, pieredzes apmaiņa, ekspertu on-line atbalsts u.tml.

U.c.

**Valsts izglītības attīstības aģentūra
Antra Meņģele**

E-pasts: antra.mengele@viaa.gov.lv
www.erasmusplus.lv

Daudz radošu ideju un veiksmīgu risinājumu!

Erasmus+

Bagātini pieredzi, domā plašāk